

מסורת הש"ס

(א) חולין סו. ע"ש, צ) סוכה יח., א) נ"ע חוס' לעיל לד. ד"ה ר"ע ח'קלע לגיומק ועי' היטב מ"ש בשם רש"י תענית יא: ד"ה מר עוקבא, ד) נלעיל לו. לח: וס"ג, ס) נשנועות ל: א) ודבר"ק והר"ש ליתא ע"ש, ו) נכסרות ל: א) וז"ל היא כחוקתה וכו"ל נכסרות, ט) נכסרות שם עש"ה (תוספ' דמאי פ"ב ה"ב ע"ש), י) נכסרות שם ע"ש היטב, ס) נביעה רש"ע, ט) ניסר רש"ש, ט) ז"ל לאחר ד"ה קדש טהל, ט) נגדפריי לקבל,

תורה אור השלם

- וְאִמָּר אֲלֵהֶם הוּא אֲשֶׁר דָּבַר יְיָ בְּחֻמּוֹת שֶׁבַת קֹדֶשׁ לֵיז מִדָּר אֶת אֲשֶׁר תֵּאָפֵּא אִפּוֹ וְאֵת אֲשֶׁר תִּבְשְׁלוּ בִשְׁלוּ וְאֵת כֹּל הַדָּקָךְ הַיָּחִיד לִקְבֹּם לְמִשְׁקַת עֵד הַבָּרָךְ: שְׁמוֹת טו כב
- לֹא יֵאָדָּה לְצַדִּיק כֹּל אֲזַן וְיִשְׁעֵים מִלְּאוֹ רַע: מִשְׁלֵי יב כא

הגהות הב"ח

(א) גב' לקמיה דהוא נוגה דהוה דמי נשפערנה:

לעזי רש"י

דברב"ש ״רביד"ש״. שטף מים. אנגיל"א. צלופח (רג טמא).

מוסף רש"י

סולתנית. מין דגים טהורים וסולתנית שמן ונקטטו אין לו נספיר וקשקשת ועתיד לגדל לאחר זמן. ואחריו חילק על עז"ס אסור, אותו מן דגים טהורים וממכר הניב ניהל (רע"ז לד:). שעריגנה עולה עמה. דגים טמאים דומין לה ועילין עמה (שם). אקונס כו. מלן גלון פרסי מן (חולין סו). צחנתא. מין דגים טהים. דבב נהרא. הסגר כג שמו (סוכה יח:). דרדיפי מיא. קלות וממהרות ליון (שם). חוט השדרה. נותן כח שלדס וכמהה דגים ליות שדרתו עומדת נכריאות (שם). והא קא חזיון דקאי. כמהה נהרות הדופין צמיתין (שם). קלפי. קשקשים דלא מרבה טיגא דג טמא. אין טיט על אותו נהר מגדיל ומשקין שקלים ורמשים (שם). האידנא כו. שסוקבו למוכן עכשיו וחס מגדלן שקלים ומתן יודין לאותו נהר (שם). אינן צריכין לקבל דברי חברות. חס מזוי מחת יד חסר (בבברות ל:). קשורי מוכוס. שרש חתומות למוכסוס ושעומתין לטן המתנס הס טעמין לו חומס כדי שלא יתבענו מוכס שני (שם).

הסס ידיע ממשו. שהרי מטבילין צו והרעצ נאכל והיין נאכל

עמו: **הכא לא ידיע ממנן.** שאין אוכלין הרעצ אלא הירק ולא הכניסו הירק לתוכו אלא להתקיים: **הרי זה מוסר גרסינן:**

קירצי דגים. שומנן: **עוצין.** הן **ואספמיא.** ואין דגים טמאים מליוין **סס: לחנתא.** חילק: **דבב נהרא.**

דבב שם הנהר: **דרדיפי.** ככה מקלחין דבדב"ש בלע"ז: **דלא מרבה טיגא דג טמא.** קרקעית של אותו הנהר אין מגדל דגים טמאים: **חמרא דימא וסורא דימא.** דק"ל במסכת חולין (דף קסו.) כל שיש ציס ס יס ציבשה חוץ מן החולדה: **טמא.** ציבשה טהור ציס: **ס קדש לה.** סתם קדש אסור: **קדש נוגא.** שם דגים צצים: **חיפושא.** דג טמא: **חפייה בדיקולא.** יקסוה כסל ופירכס כמזכו ושצרו קליפין ונלאו צדפיהס קשקשים **דקיס: וללופחא.** דג ושמו אנגילי"א: **לסדי יומא.** נגד השמש: **צימחי.** קשקשים דקיס: **משילני חיורי.** מתוך שהן לבנות נראין כהן קשקשים שהן שחורין: **שמעיה לשהוא דהוה קרי.** לשהוא מינא: **באטי.** והוא שם דג טמא: **מחליא ליה.** ממתקן: **מאניצי ציסיס.** אשתו. ודרך הרמאים למכור קלח אילן בשם תכלת: **נפלא ליה.** נפלת לידי. כלומר עכשיו אתה צריך לי: **לריינן לקבל דברי חכרות.** מתחלה קודם שיהו גלמנין ס לכל דברי חכרות שיאכלו צטרהה וסיעשרו פירות וכיואל כהן: **מוכס.** סתמא גולן: **קשרי מוכס.** חתומות לנותני המכס כדי שלא יתבעוס חזיריו ומשרתיו פעס אחרת: **חצ"ס.** סימן הוא חלצ בשר מין תכלת: אסורין

אײתו לקמיה ההוא נוגא דהוה רבי צימחי ושרייה רב אשי איקלע לההוא אתרא אײתו לקמיה ‏^(א) נוגא דהוי דמי לשפרנוגא חפייה במשיכלי חיורי הוא ביה קלפי ‏^(ב) ושרייה רבה בר בר חנה איקלע לאקרא דאגמא קריבו ליה צחנתא שמעיה לההוא גברא דהוה קרי ליה באטי אמר מוקא קרי ליה באטי ש"מ דבר טמא אית ביה לא אבל מיניה לצפרא עיין בה אשכח ביה דבר טמא קרי אנפשיה ‏^(ג) לא יאונה לצדיק כל און: והקורט של חילתית: מ"ט משום דמפסקי ליה בסכינא אע"ג דאמר מר ‏^(ד) נותן טעם לפגם מותר יאגב חורפיה דחילתיתא מחליא ליה שמנוניתא והוה ליה כנותן טעם לשבח ואסור עבדיה דר' לוי הוה קא מובין חילתיתא כי נח נפשיה דר' לוי אתו לקמיה דרבי יוחנן אמרו ליה מהו למיזבן מיניה אמר להו ‏^(ה) העברו של חבר הרי הוא כחבר רב הוגא בר מניומי זבן תכילתא מאנשי דביתיה דרב עמרם חסידא אתא לקמיה דרב יוסף לא הוה בידיה פגע ביה חנן חייטא א"ל יוסף עניא מנא ליה בדידי הוה עובדא דוביני תכילתא מאנשי דביתיה דרבנאה אחוה דר' חייא בר אבא ואתאי לקמיה דרב מתנא לא הוה בידיה אתאי לקמיה דרב יהודה מהגרוניא אמר לי נפלת ליד הכי אמר שמואל ‏^(ו) יאשת חבר הרי היא כחבר ‏^(ז) (תנינא להא) דת"ר אשת חבר הרי היא כחבר עברו של חבר הרי הוא כחבר ‏^(ח) חבר שמת אשתו ובניו ובני ביתו הרי הן בחזקתן עד שיחשדו וכן ‏^(ט) חצר שמוכרין בה תכלת הרי ‏^(י) (הן בחזקתן) עד שתיפסל ‏^(יא) ת"ר יאשת עם הארץ שנשאת לחבר וכן בתו של עם הארץ שנשאת לחבר כולן צריכין לקבל דברי חברות יאבל אשת חבר שנשאת לעם הארץ וכן עברו של חבר שנמכר לעם הארץ אינן צריכין לקבל דברי חברות לכתחלה ‏^(יב) וכן היה ר"ש בן אלעזר אומר מעשה באשה אחת שנשאת לחבר והיתה קושרת לו תפילין על ידו נשאת למוכס והיתה קושרת לו קשרי מוצץ ‏^(יג) וכן גזינא פת דאי איכא גביה כי האי לרם נומיץ:

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

למ.

התם ידיע ממשו. וא"ת תקשי ליה קנקנים דלא ידיע ממנן ואסר ר"מ וי"ל דהתם כיון דנפלט היין מן הקנקנים בשל ישראל הוה כמו צעין וידיע ממנן אכל מין למוך הכבשים לא ידיע ממנן שמתבטל היין בכבשים ולמאי דפרישית לעיל דלא אסר רבי מאיר קנקנים ניחא: **אין** ‏^(א) עבשיו ועתיד ליגדל לאחר זמן. אומר ר"י דדריש אין לו עיין לו כלומר עיין עליו חס יש לו עכשיו או עתיד ליגדל לאחר זמן והכי דרשינן ציבמות: ‏^(ב) וכן אין לו עיין לו: **וסימניך טמא טהור טהור טמא.** לכאורה לא קא יהיצי האי סימנא אלא להני תרי מיני אחמרא ואתורא אכל אשאר מינין לא דהא צפ"צ דקידושין (דף מא.) אמר רבא מלא שיצוטא והוא עז של ים כדלמר צפ' הפכה (צ"ק דף נה.) הנהיג צעוזא ושצוטא מאי: **ה"ל רש"י שפר נוגא שרי קדש נוגא אסור וסימניך קדש דח' ואיכא דאמרי קבר נוגא אסור וסימניך קברי עוברי כובבבים.** ור"ח גרס איפכא שפר נוגא אסור קדש נוגא שרי וסימניך (ירמיה צ) קדש ישראל לה' כלומר השם המצוי לעמו ואיכא דלמרי קבר נוגא שרי וסימניך קברי עובדי כוכבים אינס מטמאין בזהל כלומר אינו טמא וכן משמע בסמוך דמייתי ההיא עובדא דאייתי ההוא נוגא דדמי לשפר נוגא כתר עובדי דההוא דדמי לחיפושא ולללופחא דדגים טמאים הס משמע דשפר נוגא נמי דג טמא הוא: **אגב** חורפיה דחילתיתא **ה"ל רש"י בנותן טעם לשבח.** וא"ת לטניא ליה בקליפה כדלמר (חולין דף סו:.) גצי שחטה בסכין טריפה וי"ל דחורפיה דחילתיתא בלע טפי ולא סגי בקליפה וי"מ כמו כן דכלל וקפלוט שנחתך בסכין של עובדי כוכבים דלא סגי ליה בקליפה דלאג חורפיה בלע טפי ושמעתי בשם הר"ם דחילתיתא דוקא דחריף טפי ולא כלל וקפלוט: **אמר רב חבי"ת** בחותם אחד אסור. פרש"י לפי שדמיהן יקרים והר"י אפרים צר דוד היה אומר הטעם משום דליתיה לאיסורא צעיניה אכל חמפ"ג אינו אלא תערובת אכל אין לומר הטעם משום יוקר שהרי מוריים דמיה יקרים מיין ואין נראה לרי יהודה דהא דחיל דאיכא דהבז מקומות שהיין יוקר יותר כדלמר לעיל (דף לד:.) קיסמא דמוריים כלומא קיסמא דחמרא צד' לומי לכך נראה לו יותר טעם רש"י דפי' משום יוקר וכן משמע בסמוך דקלמר מ"ש גבינא דלא טרח ומיזין כו' וכן גזינא פת דאי איכא גביה כי האי לרם נומיץ:

פת

והוא היה חסר ורואה בו קשקשין וטהור. וכן רב אשי העביר גבוי של אותו דג שהיה דומה לשפרנוגא של עם הארץ שנמכר לחבר כולן צריכין לקבל דברי חברות לכתחלה דברי ר"מ ר' יהודה אומר אף הן צריכין לקבל דברי חברות לכתחלה ‏^(א) וכן היה ר"ש בן אלעזר אומר מעשה באשה אחת שנשאת לחבר והיתה קושרת לו קשרי מוכס על ידו אמר רב חבי"ת אסור אסור אחד אחד חלב כבשר ל"ן תככלת אסורין

נוגא אסיר. וסימן קברי עובדי כוכבים טמאין. ר' עקיבא חפיה לההוא דג דהוה דמי לחיפושא בדיקולא. פ"י חיככו לאותו הרג בכפיפה חדשה ומצא בו קשקשין וטהור. וכן רב אשי העביר גבוי של אותו דג שהיה דומה לשפרנוגא של עם הארץ שנמכר לחבר כולן צריכין לקבל דברי חברות לכתחלה ‏^(א) וכן היה ר"מ ר' יהודה אומר אף הן צריכין לקבל דברי חברות לכתחלה ‏^(ב) וכן היה ר"ש בן אלעזר אומר מעשה באשה אחת שנשאת לחבר והיתה קושרת לו קשרי מוכס על ידו. אמר רב חלב. ומפקינן חלב ומעייילין תחיתת דג שאין בו סימן.

קבא א ב מיי פ"א מהל' מאכלות אסורות הלכה כד סמג עשין קכ טור ש"ע י"ד ס"י פג סעיף א: קבו ג טוש"ע שם סעי' ב: קכו ד מיי פ"ט שם הלכה כד סמג שם טוש"ע י"ד ס' לו סעיף א: כ וס' קג סעי' ו:

קכח ה ו מיי פ"י מהל' מעשר הלכ' צ ופ"י מהל' טמאמט משכב ומוטב הלכה ה סמג עשין קלח: קכט ז מיי פ"י מהל' מטמאמט משכב ומוטב הלכ' ה סמג שם: קע ח מיי פ"ב מהל' צליית הלכה ו: קעא ט י מיי פ"י מהל' מטמאמט משכב ומוטב הל' ו ופ"י מהל' מעשר הל' ג סמג שם: קעב ב ל מיי פ"יג מהל' מאכלות אסורות הלכה י סמג ללחין קמח טוש"ע י"ד ס"י קיח סעיף א: קעג מ מיי פ"ב מהל' צליית הלכה ו סמג עשין סו:

קכא א ב מיי פ"א מהל' מאכלות אסורות הלכה י סמג ללחין קמח טוש"ע י"ד ס"י קיח סעיף א: קעג מ מיי פ"ב מהל' צליית הלכה ו סמג עשין סו:

רבינו חננאל

בידוע מותר. וקיימא לן בחוקיה דהורא רבו של ר' יוחנן: והחילק פ"י מין דגים קטנים שמו חילק. ואמר רב היא סולתנית והיא דג טהור ומפני מה אסורה מפני שערבונה עולה עמה. פ"י דגים טמאים מעורבים בה ועולין עמה: ירושלמי אמר ר' יוחנן היא חילק היא טרית טרופה: ת"ד דגים שאין להן עכשיו קשקשין ועתידין ליגדל לאחר זמן כגון הסולתנית והעפיץ. או דגים שיש להן עכשיו ועתידין להשירן בשעה שיעולין מן הים כגון אקונס ואפונס וכספתאוס ואסיפתאוס ואתוסס. אלו כולם שמות של מיני דגים בלשון יוין הן וכולן מותרין הן. והאיל וקשקשין נמצאין בהן בין בחולה בין בסוף. מכריז ר' אבהו בכסרי קרבי דגים ועוברין נקחין מכל אדם. חזקתן אינן באין אלא מפילוסא ואספמיא. שמות של מקומות. כי הא דאמר אבבי צחנתא דבב נהרא וסימנא מאי טעמא טיגא דבנהרא לא מרבי דג טמא. והאידיא דשפכי בה נהר (נתן גזמן) ונהר גומדא אסירא. דאמרין הני מנהר (נתן גזמן) ונהר גומדא אתו. מיכן שרי ר' אבהו דסבר טיגא דפילוס ואספמיא נמי לא מרבי דג טמא משום הכי קרבי דגים ועובריהן של אותו מקום כולן מותרין. אמר אבבי חמרא דימא שרי. תורא דימא אסיר וסימנן טמא דארעא שרי בימא. אמר בארעא אסיר בימא. אמר רב אשי שפר נוגא שרי קדש נוגא אסיר. אלו הם שמות דגים ידועים. וסימן קדש לה'. כלומר מי ששמו קדש (וחולין) אסור. איכא דאמרי קבר

^[1] חולין סו. ע"ש, צ) סוכה יח., א) נ"ע חוס' לעיל לד

^[2] גב' לקמיה דהוא נוגה דהוה דמי נשפערנה: